

Ebelik Öğrencilerinin Erkek Ebelere İlişkin Görüşleri ve Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları Arasındaki İlişki

The Relationship Between Midwifery Students' Opinions of Male Midwives and Gender Role Attitudes

Emel BAHADIR YILMAZ[®], Hafize EKİN[®]

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada ebelik öğrencilerinin erkek ebelerle ilişkin görüşleri ile toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin ve eğitimin toplumsal cinsiyet rolleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini, Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'nde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında okuyan 263 ebelik öğrencisi oluşturmuş ve 243 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Veriler "Bilgi Formu" ve "Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ)" ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler ile ANOVA ve bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır.

Bulgular: Erkek ebelerle ilişkin olumlu görüşlere sahip olan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları, olumsuz görüşlere sahip olan öğrencilere göre daha yüksektir ($p<0,05$). Toplumsal cinsiyet eşitliği dersi alan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları (161,38±14,90) dersi almayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarından (151,59±13,76) yüksek olup aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$).

Sonuç: Elde edilen sonuçlara göre ebelik mesleğinde erkek ebelerin yer alması gerektiğine ve mesleğin gelişimine olumlu katkı vereceğine inanan öğrencilerin daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rol tutumlarına sahip oldukları söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Ebelik, öğrenci, erkek ebe, toplumsal cinsiyet rolleri, tutum

ABSTRACT

Objective: In this study, it was aimed to determine the relationship between midwifery students' opinions of male midwives and gender role attitudes and the effect of education on social gender roles.

Method: The universe of the research was formed by 263 midwifery students studying at the Midwifery Department of Giresun University Health Sciences Faculty during the 2016-2017 academic year and the study was completed with 243 students. Data were collected by "Information Form" and "Gender Roles Attitude Scale (GRAS)". Descriptive statistics and ANOVA were used in the evaluation of the data and t-test was used in the independent samples.

Results: The mean GRAS score of the students who had positive opinions on male midwives was higher than that of the students who had negative opinions on male midwives ($p<0.05$). The mean GRAS score of the students who got gender equality course (161.38±14.90) was higher than that of the students who did not attend the course (151.59±13.76). The difference was found statistically significant ($p<0.05$).

Conclusion: According to the results obtained, it can be said that the students who believe that male midwives should be included in the midwifery profession and contribute positively to the development of the profession have a more egalitarian gender role attitude.

Keywords: Midwifery, student, male midwife, gender roles, attitude

Alındığı tarih: 18.11.2018

Kabul tarihi: 26.06.2019

Yayın tarihi: 30.04.2020

Atıf vermek için: Bahadır Yılmaz E, Ekin H. Ebelik öğrencilerinin erkek ebelerle ilişkin görüşleri ve toplumsal cinsiyet rol tutumları arasındaki ilişki Jaren. 2020;6(1):117-24.

Emel Bahadır Yılmaz

Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri

Fakültesi Ebelik Bölümü

Piraziz 28340

Giresun - Türkiye

✉ ebahadiryilmaz@yahoo.com

ORCID: 0000-0003-1785-3539

H. Ekin 0000-0002-5489-1609

Sarıkamış Devlet Hastanesi

Sarıkamış 36500, Kars - Türkiye

GİRİŞ

Toplumsal cinsiyet rolleri, bir kişinin içinde yaşadığı toplumda sahip olduğu cinsiyet doğrultusunda nasıl hareket edeceğini, nasıl düşüneceğini, nasıl iletişim kuracağını ve kişinin sahip olduğu hak ve özgürlüklerin sınırlarını belirleyen kültürel bir olgudur⁽¹⁾. Hatta bu olgu bireylerin mesleki tercihlerini de etkilemektedir. Birçok meslekte erkekler ve kadınlar birlikte çalışmakta iken sağlık alanında bakım rolünün kadın ile özdeşleşmesi nedeniyle erkek hemşire ya da ebelerle sıcak bakılmamaktadır.

Erkeklerin ebelik mesleğinde yer almasına ilişkin hastaların bakış açısını yansıtan bir çalışma bulunmakla birlikte kadın doğum kliniklerinde yatan hastalarla yapılan bir çalışmada, kadın hastaların %26.0'sı erkeklerin hemşire olamayacağını ve %51.0'i erkek hemşirelerin kadın doğum servislerinde çalışmaması gerektiğini düşündüklerini belirtmişlerdir⁽²⁾. Yine benzer bir çalışmada, kadın doğum servislerinde yatan hastalar erkek hemşirelerden bakım almaktan rahatsızlık duyacaklarını, hemşireliği kadın mesleği olarak gördüklerini ve erkek hemşirelerin erkek hastaların çok olduğu servislerde çalışmalarının daha iyi olacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir⁽³⁾. Kadın doğum kliniklerinde yatmakta olan kadınlarla yapılan diğer bir çalışmada ise kadınların %58.1'i erkek hemşirelerden bakım almaktan rahatsızlık duyacaklarını, %58.8'i erkek hemşirelerden bakım almak istemediklerini ve %61.0'i erkek hemşirelerin kadın doğum servisinde çalışmalarını olumsuz bulduklarını belirtmişlerdir⁽⁴⁾.

Yapılan çalışmalar, toplumun henüz erkek hemşire, dolayısıyla erkek ebe imajını benimseyemediğini göstermektedir. Erkek bir hemşireden bakım aldığı hasta ve hasta yakınları, sahip oldukları geleneksel roller nedeniyle durumu kabullenmekte güçlük yaşayabilmektedirler⁽⁵⁻⁷⁾. Toplumda olumlu bir imaj oluşturabilmek için öncelikle mesleği uygulayan kişilerin durumu kabullenmesi ve bu konuda iyi bir rol model olmasının önemli olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle ebelerin, ebelik mesleğinde erkeklerin yer almasına ilişkin görüşleri de önem taşımaktadır.

Konuyla ilgili ebelerle yapılan bir çalışma olmamasına karşın ebelik öğrencileriyle yapılan iki çalışma bulunmaktadır. Ebelik öğrencilerinin erkek ebelere

ilişkin görüşlerinin araştırıldığı bir çalışmada, öğrencilerin %64.1'i ebelik mesleğini cinsiyete özgü bir meslek olarak görmediklerini ve %52.2'si ebelik mesleğinde erkeklerin yer alması gerektiğini düşündüklerini ifade etmişlerdir⁽⁸⁾. Ebelik öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada ise öğrencilerin %51.2'si cinsiyetin ebelik mesleğinde önemli olduğunu ve %72.5'i erkek bir ebeden bakım almak istemediklerini belirtmişlerdir⁽⁹⁾. Bu bulgular, ebelik öğrencilerinin henüz "erkek ebe" imajını benimseyemediklerini göstermektedir.

Hem meslek üyeleri tarafından hem de toplum tarafından "erkek ebe" imajının benimsenmesinde en önemli engellerden birinin "toplumsal cinsiyet rolleri" olduğu düşünülmektedir. Nitekim yapılan bir çalışmada, ebelik öğrencilerinin meslekte erkek ebelerin yer almasına ilişkin görüşlerini, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine sahip olmalarının olumsuz etkilediği bildirilmiştir⁽⁸⁾. Bu doğrultuda, ebelik öğrencilerinin erkek ebelere ilişkin görüşlerini, sahip oldukları toplumsal cinsiyet rollerinin etkileyip etkilemediğinin belirlenmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından ülkemizdeki ebelik mesleği bağlamında olumlu bir imaj oluşturma çabasına katkı sağlayacaktır. Bu nedenle bu çalışmada ebelik öğrencilerinin erkek ebelere ilişkin görüşleri ile toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin ve eğitimin toplumsal cinsiyet rolleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma, ebelik öğrencilerinin erkek ebelere ilişkin görüşleri ile toplumsal cinsiyet rol tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla analitik olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'nde 2016-2017 eğitim-öğretim yılında okuyan 263 ebelik öğrencisi oluşturmuştur. Bu çalışmada herhangi bir örneklem seçim yöntemi kullanılmamış olup bütün öğrencilere ulaşmaya çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini ise 27 Aralık 2016-24 Şubat 2017 tarihleri arasında araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 243 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmaya katılım oranı %92.4'tür.

Veri Toplama Aracı

Veri toplamada, Bilgi Formu ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Bilgi Formu

Bilgi Formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yaş, sınıf, medeni durum, aile yapısı, doğum yeri, gelir durumu, anne-baba birliktelik durumu, anne ve babanın çalışma durumu, anne ve babanın eğitim durumu gibi sosyo-demografik özellikleri belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise Yıldırım ve arkadaşlarının ebelik mesleğinde erkeklerin yer almasına ilişkin öğrencilerin görüşlerini belirlemeye yönelik hazırladıkları soru formu kullanılmıştır⁽⁹⁾. Bu soru formu 18 maddeden oluşmakla birlikte bu araştırmada formda yer alan 15 madde kullanılmıştır. Soru formunun cronbach alpha katsayısı 0.62 olarak belirlenmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği (TCRTÖ)

Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi için geliştirilen ölçek Zeyneloğlu ve Terzioğlu tarafından '5'li likert tipi' bir ölçek olarak geliştirilmiştir⁽¹⁰⁾. Bu ölçek, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum cümlelerine; 'tamamen katılıyor' ise 5 puan; 'katılıyor' ise 4 puan; 'kararsız' ise 3 puan; 'katılmıyor' ise 2 puan; 'kesinlikle katılmıyor' ise 1 puan olacak şekilde puanlandırılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum cümleleri ise; yukarıda belirtilen puanlamanın tam tersi olarak öğrenciler; 'tamamen katılıyor' ise 1 puan, 'katılmıyor' ise 2 puan, 'kararsız' ise 3 puan, 'katılmıyor' ise 4 puan, 'kesinlikle katılmıyor' ise 5 puan olacak şekilde puanlandırılmıştır. Bu puanlama sonucuna göre, ölçekten alınabilecek en yüksek puan '190'; en düşük puan ise '38' olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan en yüksek değer öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin 'eşitlikçi tutuma sahip' olduğunu, en düşük değer ise; öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin 'geleneksel tutuma sahip olduğunu' göstermektedir. TCRT ölçeği, 38 madde ve beş alt boyut içermektedir. Ölçeğin 'eşitlikçi cinsiyet rolü', 'kadın cinsiyet rolü', 'evlilikte cinsiyet rolü' ve 'geleneksel cinsiyet rolü' alt boyutları sekiz, 'erkek cinsiyet rolü' alt boyutu ise altı maddeden oluşmaktadır. Bu araştırmada cronbach alpha katsayısı 0.67 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veriler, 27 Aralık 2016 - 24 Şubat 2017 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama araçları, araştırmacılar tarafından öğrencilere araştırmanın amacı hakkında bilgi verdikten sonra uygulanmıştır. Katılımcılara istedikleri zaman araştırmadan çekilebilecekleri konusunda bilgi verilmiştir ve öğrencilerden sözlü onam alınmıştır. Veri toplama araçlarının doldurulması yaklaşık 15-20 dk sürmüştür.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmaya başlamadan önce Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı'ndan yazılı izin alınmıştır. Araştırmanın amacı açıklandıktan sonra araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyenlerin sözlü onamları alınmıştır. Araştırmanın bütün aşamalarında Helsinki Bildirgesinin ilkeleri göz önünde bulundurulmuştur.

İstatistiksel Analiz

Elde edilen veriler SPSS 16.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma gibi tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov Smirnov testi ile incelenmiştir. Veriler normal dağılım özelliği gösterdiği için ($p>0.05$) analizlerde ANOVA ve bağımsız grupta t testi kullanılmıştır. İstatistiksel analizlerin tamamında anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Araştırmanın örneklemini Giresun'da okuyan ebelik öğrencileri oluşturduğu için araştırmadan elde edilen bulgular Türkiye'deki bütün ebelik öğrencilerine genellenemez.

BULGULAR

Tablo 1'de öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.27 ± 1.60 'dır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (%96.7) bekar, %76.1'i çekirdek aile yapısında, %46.5'i ilde yaşamakta ve %66.7'si gelir durumunu gider durumuna eşit olarak tanımlamaktadır. Öğrencilerin %91.4'ünün anne-babası birlikte yaşamakta olup %23.5'inin annesi ve %74.1'inin babası çalışmaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri (n=243)

Sosyo-demografik özellikler	X±SS	Sayı	%
Yaş	20.27±1.60		
Sınıfı			
1. sınıf		70	28.8
2. sınıf		63	25.9
3. sınıf		59	24.3
4. sınıf		51	21.0
Aile Tipi			
Çekirdek		185	76.1
Geniş		56	23.0
Parçalanmış		2	0.8
Doğum Yeri			
İl		113	46.5
İlçe		100	41.2
Köy		30	12.3
Gelir Durumu			
Gelir gidere eşit		162	66.7
Gelir giderden fazla		30	12.3
Gelir giderden az		51	21.0
Anne Baba Birliktelik Durumu			
Birlikte yaşıyor		222	91.4
Ayrı yaşıyor		2	0.8
Boşanmış		3	1.2
Anne yaşamıyor		4	1.7
Baba yaşamıyor		12	4.9
Anne Çalışma Durumu			
Çalışıyor		57	23.5
Çalışmıyor		176	72.4
Emekli		10	4.1
Anne Eğitim Durumu			
Okur yazar değil		25	10.3
Okur yazar		16	6.6
İlkokul mezunu		120	49.4
Ortaokul mezunu		36	14.8
Lise mezunu		28	11.5
Üniversite mezunu		18	7.4
Baba Çalışma Durumu			
Çalışıyor		180	74.1
Çalışmıyor		16	6.6
Emekli		47	19.3
Baba Eğitim Durumu			
Okur yazar değil		4	1.6
Okur yazar		10	4.1
İlkokul mezunu		102	42.0
Ortaokul mezunu		42	17.3
Lise mezunu		51	21.0
Üniversite mezunu		34	14.0

Tablo 2’de öğrencilerin erkek ebelerle ilişkin görüşlerine göre TCRTÖ puan ortalamaları verilmiştir. “Hastaneye yattığınızda kadın ebenin mi bakım vermesini istersiniz?” “Erkeklerin ebelik mesleğinde olması ebelik mesleğinde değişiklik oluşturabilir mi?” ve “Erkeklerin ebelik mesleğini seçme nedeni mezuniyet sonrası iş olanaklarının olması olabilir mi?” sorularına verilen yanıtlara göre öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Toplumsal cinsiyet rolleri açısından eşitlikçi tutumları ifade eden cümlelere “evet” yanıtı veren öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları değerlendirildiğinde, “hayır” ve “bilmiyorum” yanıtı veren öğrencilere göre daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rol tutumlarına sahip oldukları belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede “evet” yanıtı verenlerle “hayır” ve “bilmiyorum” yanıtı veren öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından geleneksel tutumları ifade eden cümlelere “hayır” yanıtı veren öğrencilerin, “evet” ve “bilmiyorum” yanıtı veren öğrencilere göre daha eşitlikçi cinsiyet rol tutumlarına sahip oldukları belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede “hayır” yanıtı verenlerle “evet” ve “bilmiyorum” yanıtı veren öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 2).

Tablo 3’te ebelik öğrencilerinin bazı değişkenlere göre TCRTÖ puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin bulunduğu sınıf ve toplumsal cinsiyet eşitliği dersi alma durumu TCRTÖ puan ortalamalarını etkilemiştir. Birinci (161.08 ± 14.89) ve ikinci (162.42 ± 14.33) sınıfta olan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları, üçüncü (150.20 ± 14.11) ve dördüncü (152.70 ± 13.79) sınıfta olan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarından yüksek bulunmuş olup aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Toplumsal cinsiyet eşitliği dersi alan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları (161.38 ± 14.90) dersi almayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarından (151.59 ± 13.76) yüksek olup aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Öğrencilerin medeni durumları, aile yapıları, doğum yerleri, gelir durumları, anne-baba eğitim durumları ile anne-baba çalışma durumlarına göre TCRTÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlılıkta bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 3).

TARTIŞMA

Araştırmada elde edilen ilk bulgu, erkek ebelerle ilişkin olumlu görüşlere sahip olan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları, olumsuz görüşlere sahip olan öğrencilere göre daha yüksektir. Bu sonuca dayalı olarak, ebelik mesleğinde erkek ebelerin yer alması gerektiğine ve mesleğin gelişimine olumlu katkı vere-

Tablo 2. Öğrencilerin Erkek Ebelere İlişkin Görüşlerine Göre TCRTÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Erkek ebelere ilişkin görüşler	Evet X±SS	Hayır X±SS	Bilmiyorum X±SS	F*	p
Ebelik hem kadınların hem de erkeklerin yapacağı bir meslek midir?	161.46±15.64	153.61±14.52	152.25±10.16	9.220	0.000
Ebelik mesleğinde cinsiyet önemli midir?	153.97±14.32	160.59±15.80	154.18±10.12	5.930	0.003
Ebelik mesleğinde sadece kadınlar mı olmalıdır?	153.48±14.48	161.54±15.16	152.22±12.67	9.516	0.000
Ebelik mesleğinde erkekler de olmalı mıdır?	162.24±15.10	153.46±14.62	153.43±12.75	10.611	0.000
Erkekler ebelik mesleğini iyi yapabilir mi?	162.54±14.58	151.82±14.10	155.89±14.98	11.743	0.000
Erkeklerin ebe olmasını ister misiniz?	163.00±14.53	153.32±14.39	155.07±15.30	11.769	0.000
Ebelik uygulamalarında başarı cinsiyete bağlı olabilir mi?	151.45±14.82	160.26±15.03	153.03±12.68	9.276	0.000
Hastaneye yattığınızda erkek ebe mi bakım vermesini istersiniz?	168.74±14.32	155.18±14.34	158.29±16.06	7.438	0.001
Erkek ebeler hastane ortamında eğitim ebesi olarak görev alabilir mi?	160.82±15.36	151.35±14.93	155.32±10.97	10.263	0.000
Erkeklerin ebelik mesleğinde olması ebelik mesleğinin kötüye gitmesine neden olabilir mi?	154.38±13.38	161.01±15.93	153.78±14.28	6.663	0.002
Erkeklerin ebelik mesleğinde olması ebelik mesleğini geliştirebilir mi?	162.20±16.08	153.49±13.97	155.84±14.52	6.586	0.002
Erkeklerin ebelik mesleğinde olması ebeliğin konumunda değişiklik yaratabilir mi?	159.38±14.77	153.78±14.70	155.13±15.84	3.305	0.038
Erkeklerin ebelik mesleğinde olması ebeliğin toplumdaki statüsünü geliştirebilir mi?	159.84±15.60	156.23±14.04	153.62±14.96	3.800	0.024
Erkeklerin ebelik mesleğini seçme nedeni ebelik mesleğine ilgi duyması olabilir mi?	160.73±14.91	156.65±16.58	154.05±13.86	4.479	0.012
Ebelik mesleğinde erkek ebe olabilir mi?	160.92±15.04	154.08±14.84	150.65±12.68	8.519	0.000

*F=ANOVA

ceğine inanan öğrencilerin daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rol tutumlarına sahip oldukları söylenebilir. Ebelik öğrencilerinin meslekte erkek ebelerin yer almasına ilişkin görüşlerini, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine sahip olmalarının olumsuz etkilediği bildirilmektedir⁽⁸⁾. Araştırma bulguları ile benzer şekilde, lise son sınıfta okuyan erkek öğrenciler ile yapılan bir çalışmada, öğrencilerin erkek ebelere ilişkin görüşlerini toplumsal cinsiyet rollerinin etkilediği belirlenmiştir⁽¹¹⁾. Yine, hemşirelik öğrencileriyle yapılan çalışmalarda öğrencilerin erkek hemşirelere ilişkin görüşlerinin sahip oldukları toplumsal cinsiyet rol tutumlarından etkilendiğinden söz edilmiştir⁽¹²⁻¹⁴⁾. Bu çalışmalarda, erkek hemşirelerin mesleğe güç ve statü katacağından ve erkek hastaların bakımında erkek hemşirelerin yer almasının yararlı olacağından söz edilmiştir. Hatta ebelik öğrencileriyle yapılan bir çalışmada, %52.5'i erkeklerin ebe olmasını istemediklerini ve %72.5'i erkek ebeden bakım almak istemediklerini belirtmişlerdir⁽⁹⁾.

Araştırmada elde edilen diğer bir bulgu, birinci ve ikinci sınıfta olan öğrencilerin, üçüncü ve dördüncü sınıfta olan öğrencilere göre daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rol tutumlarına sahip olduklarıdır. Araştırma bulgularının aksine, hemşirelik ve ebelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, birinci ve dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları karşılaştırılmış ve dördüncü sınıf öğrencilerinin daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine sahip oldukları belirlenmiştir⁽¹⁵⁾. Farklı bölümlerde okuyan üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada, öğrencinin sınıf düzeyi arttıkça eşitlikçi cinsiyet rollerinin de arttığı, son sınıftaki öğrencilerin daha eşitlikçi cinsiyet rol tutumlarına sahip oldukları ifade edilmiştir⁽¹⁶⁾. Hemşirelik ve ebelik öğrencileriyle yapılan bazı çalışmalarda ise öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarının sınıflara göre bir farklılık göstermediği belirlenmiştir^(17,18). Tıp fakültesi öğrencileri ile yapılan iki farklı çalışmada, birinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin TCRTÖ puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olma-

Tablo 3. Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Ööre TCRTÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	X±SS	Test değeri*	%
Öğrencinin sınıfı			
1. sınıf	161.08±14.89	F=10.852	0.000
2. sınıf	162.42±14.33		
3. sınıf	150.20±14.11		
4. sınıf	152.70±13.79		
Medeni durumu		t=0.266	0.790
Evli	155.62±23.75		
Bekar	157.08±14.88		
Aile tipi		F=0.115	0.891
Çekirdek	157.05±15.22		
Geniş	156.76±15.40		
Parçalanmış	162.00±8.48		
Doğum yeri		F=2.560	0.056
İl	157.66±14.98		
İlçe	156.86±15.79		
Köy	156.58±12.28		
Toplumsal cinsiyet eşitliği dersi		t=5.263	0.000
Alan	161.38±14.90		
Almayan	151.59±13.76		
Gelir Durumu		F=0.074	0.929
Gelir gidere eşit	156.88±14.86		
Gelir giderden fazla	158.03±18.98		
Gelir giderden az	156.90±13.95		
Anne Çalışma Durumu		F=0.699	0.498
Çalışıyor	158.59±15.28		
Çalışmıyor	156.76±14.75		
Emekli	152.90±21.90		
Baba Çalışma Durumu		F=0.852	0.428
Çalışıyor	156.39±15.08		
Çalışmıyor	161.12±18.03		
Emekli	158.08±14.60		

*F: ANOVA, t: Bağımsız gruplarda t testi

diği saptanmıştır (19,20). Spor bilimleri öğrencileri ile yapılan bir başka çalışmada, sınıf değişkenine göre TCRTÖ puan ortalamalarının değişmediği, ancak evlilikte cinsiyet rolü ile erkek cinsiyet rolü alt boyutlarında üçüncü sınıf öğrencilerinin daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları bulunmuştur (21). Bu sonuçlar doğrultusunda, üniversite öğrencilerinin aldıkları mesleki eğitimin toplumsal cinsiyet rol tutumları üzerindeki etkisini ve sınıflara göre öğrencilerin tutumlarının farklılaşmasını etkileyen faktörlerin daha kapsamlı bir şekilde çalışılması gerektiği düşünülmüştür.

Bu çalışmada, toplumsal cinsiyet eşitliği dersi alan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarının dersi almayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulguları ile benzer şekilde, ebellek ve hemşirelik öğrencileriyle yapılan bir çalışmada, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi alan öğrencilerin TCRTÖ'nün eşitlikçi, kadın,

erkek ve geleneksel cinsiyet rol alt ölçeklerinde eğitim almayan öğrencilere göre daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları saptanmıştır (22). Gonenç ve ark.'nın (23) yaptıkları çalışmada, toplumsal cinsiyet dersi aldığını ifade eden ebellek öğrencilerinin, dersi almayan öğrencilere göre toplumsal cinsiyet algılarının daha olumlu olduğu ifade edilmiştir. Bu sonuçların araştırma sonuçlarımızla uyumlu olduğu görülmüştür. Ancak, hemşirelik öğrencileriyle yapılan bir başka çalışmada, birinci sınıf öğrencilerinin, toplumsal cinsiyet dersini almış olan dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları belirtilmiştir (24).

Literatürde konuya ilişkin birçok müdahale çalışması bulunmaktadır. Bir üniversitenin birinci sınıf öğrencileri ile yürütülen bir çalışmada, dokuz oturumdan oluşan bir eğitim programına katılan öğrencilerin program sonrasında TCRTÖ puan ortalamaları artmış, yani geleneksel tutumdan eşitlikçi tutuma doğru olumlu yönde gelişmiştir (25). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği dersini alan dördüncü sınıf hemşirelik öğrencileriyle yürütülen bir çalışmada, eğitim öncesi 105.52±9.64 olan TCRTÖ puan ortalamaları eğitim sonrası 114.52±15.99'a yükselmiştir (26). Yine Bahadır-Yılmaz'ın (27) ebellek birinci sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitiminin öğrencilerin eğitim öncesinde 154.65±14.16 olan puanlarını eğitim sonrasında 164.72±13.65'e yükselttiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilişkili eğitimlerin öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarını olumlu yönde geliştirmede etkili olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak bu çalışmada, erkek ebellek ilişkili olumlu görüşlere sahip olan ebellek öğrencilerinin eşitlikçi toplumsal cinsiyet rol tutumlarına sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca, sınıflara göre öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuş, bu farkın toplumsal cinsiyet eşitliği dersi ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür. Çünkü toplumsal cinsiyet eşitliği dersi alan birinci ve ikinci sınıfların TCRTÖ puan ortalamaları, toplumsal cinsiyet eşitliği dersi almayan üçüncü ve dördüncü sınıfların puan ortalamalarından yüksek bulunmuştur. Ayrıca medeni durum, aile yapısı, doğum yeri, gelir durumu, anne-baba eğitim durumu ile anne-baba çalışma

durumu gibi sosyo-demografik değişkenler öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarını etkilememiştir. Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda, sağlık alanında okuyan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının eşitlikçi yönde geliştirilebilmesi için toplumsal cinsiyet eşitliği dersinin önemli bir etkiye sahip olduğu belirlenmiş ve bu nedenle toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili bir dersin müfredata entegre edilmesi önerilmiştir.

Yazar Katkısı

Fikir oluşturma: EBY, HE; Çalışma tasarımı: EBY; Verilerin toplanması: HE; İstatistik: EBY; Makalenin yazımı: EBY, HE

Etik Kurul Onayı: Araştırmaya başlamadan önce Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı'ndan yazılı izin alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

Hasta Onamı: Öğrencilerden sözel onam alınmıştır.

Ethics Committee Approval: Written permission was obtained from Giresun University Dean of the Faculty of Health Sciences before starting the research.

Conflict of Interest: None.

Funding: None.

Informed Consent: Verbal consent was obtained from the students.

KAYNAKLAR

- Sevil Ü, Çetinkaya E. Toplumsal Cinsiyet. In: Sevil Ü, Gürkan A, Eds. Her Alanda Kadın Olmak. Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri; 2018. s. 3-10.
- Hotun Şahin N, Demirgöz Bal M. Kadın doğum kliniklerinde yatan kadınların erkek hemşirelere ilişkin görüşleri. KASHED. 2014;1(1):55-67.
- Taşçı KD. Kadın doğum servislerinde yatan hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşünceleri. Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2007;10(2):12-9.
- Cangöl E, Cangöl S. The women's hospitalized in obstetric/gynecologic ward views about male nurses. Osmangazi Journal of Medicine. 2017;39(1):1-5. [CrossRef]
- Çınar D, Olgun N. Klinik uygulamalarda erkek hemşire algısı. HEAD. 2013;10(3):3-6.
- Kahraman S. Erkek öğrenci hemşirelerin halk sağlığı stajında yaşadıkları endişe ve deneyimler: Şanlıurfa örneği. Turk J Public Health. 2013;11(3):207-11. [CrossRef]
- Ünver S, Avcıbaşı İM, Özkan SK, Motör D. Hemşirelik bölümünde okuyan erkek öğrencilerin sosyal çevrelerinde yaşadıkları sorunlar. İnsan ve Toplum Bilimleri

- Araştırmaları Dergisi. 2016;5(6):1636-48.
- Gönenç İM, Yılmaz Sezer N, Erkal İlhan S, Öztaş Karataş D. Ebelik öğrencilerinin erkeklerin mesleğe katılımı konusunda görüşlerinin belirlenmesi. Türkiye Klinikleri J Health Sci. 2016;1(2):79-87. [CrossRef]
- Yıldırım F, Çelik P, Özmen C, Erol S, Üst ZD, Özkan H. Ebelik bölümü öğrencilerinin ebelik mesleğinde erkeklerin yer almasına ilişkin görüşleri. Gümüşhane University Journal of Health Sciences. 2014;3(1):646.
- Zeyneloğlu S, Terzioğlu F. Development and psychometric properties gender roles attitude scale. H.U. Journal of Education. 2011;40:409-20.
- Çakırer Çalbayram N, Gönenç İM. Meslek tercihi yapacak erkek öğrencilerin ebelik hakkındaki görüşleri. Sted. 2017;26(1):32-7.
- Arıkan D, Karaman Z, Yağcı G. Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin eğitimde ve mesleki alanda erkek hemşire adaylara bakış açısı. Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2000;3(1):36-43.
- Baran G, Arıkan D. Nursing students' educational and professional point of view of male nurse candidates in Turkey. Journal of Educational Research and Reviews. 2014;2(7):121-7.
- Koç Z, Bal C, Sağlam Z. Kız hemşirelik öğrencilerinin erkek hemşirelik öğrencilerine bakışı. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi 2010; Sempozyum Özel Sayısı: 330-4.
- Atış F. Ebelik/hemşirelik 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 2010.
- Başçı B, Giray S. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının çok değişkenli istatistiksel tekniklerle analizi. Journal of Life Economics. 2016;3(4):117-42. [CrossRef]
- Aksoy Derya Y, Timur Taşhan S, Uçar T, Karaaslan T, Akbaş Tunç Ö. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların cinsel tabulara etkisi. GÜSB. 2017;6(1):1-8.
- Kömürcü N, Yıldız H, Toker E, Karaman ÖE, Genç Koyuncu R, Durmaz A ve ark. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve kadına ilişkin namus anlayışları ile ilgili tutumları. Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi. 2016;5:1-22. [CrossRef]
- Direk N, Irmak B. Dokuz eylül üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar. DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi. 2017;31(3):121-8. [CrossRef]
- Sönmez Y, Kısaoğlu NB, Dönmez KO. Bir tıp fakültesinin birinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve ilişkili faktörler. Smyrna Tıp Dergisi. 2018;3:14-21.
- Kara FM, Güngörmüş HA. The determination of attitude levels of sport science students on social gender role: demographic differences. International Journal of Human Sciences. 2018;15(4):2468-78. [CrossRef]
- Bahadır Yılmaz E, Şahin E. Toplumsal cinsiyet eşitliği dersi alan ve almayan ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının karşılaştırılması. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi. 2018;13:65-81. [CrossRef]
- Gönenç İM, Topuz Ş, Yılmaz Sezer N, Yılmaz S, Büyükkayacı Duman N. Toplumsal cinsiyet dersinin

- toplumsal cinsiyet algısına etkisi. Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi. 2018;7(1):22-9.
24. Türkmenoğlu DZ, Vefikuluçay-Yılmaz D. Hemşirelik öğrenimi gören birinci ve son sınıf üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. Sosyal Bilimler Dergisi. 2018;5(20):123-36. [\[CrossRef\]](#)
25. Özcan A, Karataş N, Seviğ EÜ. Toplumsal cinsiyet eğitiminin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol tutumları üzerine etkisi. Social Science Studies. 2017;5(4):53-67. [\[CrossRef\]](#)
26. Egelioglu Cetişli N, Top ED, Şık G. Toplumsal cinsiyet eşitliği dersi alan ve almayan üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. F.N. Hem Derg. 2017;25(2):104-10. [\[CrossRef\]](#)
27. Bahadır Yılmaz E. The effectiveness of a gender equality course in changing undergraduate midwifery students' attitudes towards domestic violence and gender roles. Cent Eur J Nurs Midw. 2018;9(2):840-7. [\[CrossRef\]](#)